

**WYMAGANIA Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA W KLASIE V  
DLA UCZNIÓW KORZYSTAJĄCYCH Z SERII „WCZORAJ I DZIŚ”**

**OCENA DOPUSZCZAJĄCA**

- *zna daty chrztu Polski i zjazdu gnieźnieńskiego*
- *wyjaśnia znaczenie terminów: plemię, gród, drużyna, książę*
- *rozumie szczególne znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego w dziejach państwa polskiego*
- *zna legendy o Lechu, Czechu i Rusie, o Popielu oraz o Piaście*
- *rozpoznaje cechy charakterystyczne legendy*
- *wskazuje na mapie Gniezno i obszar państwa Mieszka I*
- *podaje cechy idealnego rycerza*
- *wyjaśnia znaczenie terminu mieszczenie*
- *opisuje średniowieczny klasztor i tryb życia mnichów, używając wyrazów: zakon, reguła, ubóstwo*
- *charakteryzuje postać świętego Franciszka z Asyżu*
- *zna datę bitwy pod Grunwaldem*
- *tłumaczy, dlaczego królowi Kazimierzowi nadano przydomek Wielki*
- *wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie*
- *wymienia zasługi Jadwigi dla kultury polskiej*
- *rozumie przełomowe znaczenie roku 1492 w dziejach Europy i świata*
- *wie, jaką rolę w okresie wielkich odkryć geograficznych odegrał Krzysztof Kolumb*
- *tłumaczy, na czym polegało przełomowe odkrycie Mikołaja Kopernika*
- *umieszcza na linii chronologicznej datę odkrycia Ameryki przez Krzysztofa Kolumba*
- *pokazuje na mapie trasę pierwszej wyprawy dalekomorskiej Krzysztofa Kolumba*
- *tłumaczy teorię Mikołaja Kopernika w kontekście powiedzenia: Wstrzymał Słońce, ruszył Ziemię*
- *wyjaśnia znaczenie terminów: dwór, paż, komnata, arras*
- *wie, którzy władcy panowali w Rzeczypospolitej w okresie rozkwitu polskiej kultury*
- *wie, jakie znaczenie miał spław wiślany dla rozwoju handlu zbożem w XVI wieku*
- *podaje najważniejsze postanowienia unii lubelskiej*
- *zna datę pierwszej wolnej elekcji*
- *rozumie znaczenie terminu potop szwedzki*
- *wyjaśnia, na czym polegała wojna podjazdowa*
- *wskazuje na mapie terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów i miejsce zawarcia unii polsko-litewskiej w 1569 roku*
- *pokazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII wieku*
- *zna daty: elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Polski, I rozbioru Rzeczypospolitej, utworzenia Komisji Edukacji Narodowej*
- *wie, czym były obiady czwartkowe i kto w nich uczestniczył*
- *zna datę uchwalenia Konstytucji 3 maja*
- *podaje daty: obrad Sejmu Wielkiego, wojny prowadzonej w obronie Konstytucji 3 maja, II rozbioru Polski*
- *wymienia dokonania Tadeusza Kościuszki przed wybuchem powstania w 1794 roku*
- *wie, jaką rolę odegrali w trakcie powstania kościuszkowskiego Jan Henryk Dąbrowski i Jan Kiliński*
- *omawia przyczyny i skutki III rozbioru Polski*
- *wskazuje na mapie ziemie utracone przez Rzeczpospolitą w wyniku I, II i III rozbioru*
- *wymienia reformy wprowadzone w polskim systemie oświaty za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego*

## OCENA DOSTATECZNA

- wymienia zajęcia mieszkańców średniowiecznego Gniezna
- omawia okoliczności, w jakich doszło do ślubu Mieszka I z Dobrawą
- zna podstawowe fakty z życia świętego Wojciecha
- umieszcza na linii chronologicznej datę chrztu Polski
- opisuje budowę średniowiecznego grodu na przykładzie Gniezna
- wskazuje na mapie granice państwa Mieszka I
- zaznacza na linii chronologicznej daty śmierci biskupa Wojciecha, zjazdu gnieźnieńskiego oraz koronacji Bolesława Chrobrego
- przedstawia historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postacie świętego Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III
- wyjaśnia znaczenie terminów: klasztor, post, skryptorium, kopista, kupiec, rzemieślnik, cech, burmistrz, samorząd miejski, rynek
- wie, jak duży wpływ na życie ludzi w średniowieczu miała religia
- wymienia zabudowania tworzące średniowieczny klasztor
- rozumie, jaką funkcję pełniły zamki w średniowieczu
- wymienia główne elementy rycerskiego wyposażenia
- podaje przykłady zawodów rzemieślniczych wykonywanych w średniowieczu
- wymienia grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście
- wymienia prace polowe wykonywane w epoce średniowiecza
- rozpoznaje charakterystyczne elementy zamku
- opisuje średniowieczne miasto
- wskazuje różnice między losem chłopca a życiem rycerza lub mieszczanina
- wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego, w tym założenie Akademii Krakowskiej
- tłumaczy, w jakich okolicznościach doszło do ślubu Jadwigi i Jagiełły
- podaje przyczyny i skutki wielkiej wojny z zakonem krzyżackim
- wskazuje na mapie: Pomorze Gdańskie, Małopolskę, Wielkopolskę, Kujawy, Mazowsze, Śląsk
- umieszcza na linii chronologicznej daty: koronacji Kazimierza Wielkiego, założenia Akademii Krakowskiej, wygaśnięcia dynastii Piastów w państwie polskim
- wskazuje na mapie Kraków oraz obszar Królestwa Polskiego za panowania Kazimierza Wielkiego
- wyjaśnia sens powiedzenia: Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną
- przedstawia okoliczności objęcia polskiego tronu przez Jadwigę
- podaje przyczyny odkryć geograficznych w XV i XVI stuleciu
- wyjaśnia znaczenie terminów: karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna, konkwistador
- opowiada, co wydarzyło się w roku 1492, używając terminów: karawela, Nowy Świat, Indianie, broń palna
- opowiada o życiu Mikołaja Kopernika, używając wyrażen: uczonec, astronom, odkrycie naukowe
- wymienia najważniejszych przedstawicieli polskiego renesansu
- wyjaśnia znaczenie terminów: sejm, sejmik, pospolite ruszenie, szlachta, przywilej, poseł, herb
- tłumaczy, dlaczego rycerstwo przekształciło się w szlachtę
- rozumie znaczenie terminu demokracja szlachecka
- omawia funkcje poszczególnych zabudowań gospodarczych wchodzących w skład folwarku szlacheckiego
- omawia przyczyny i skutki zawarcia unii lubelskiej
- wie, jak nazywał się pierwszy polski władca elekcyjny
- wymienia postanowienia Artykułów henrykowskich
- zna przyczyny kryzysu państwa polsko-litewskiego w XVII wieku
- ocenia znaczenie hołdu pruskiego w dziejach Rzeczypospolitej
- rozpoznaje takie elementy architektoniczne, jak: loggia, arkady, attyka
- potrafi opisać wygląd tradycyjnego stroju szlacheckiego
- ocenia znaczenie unii lubelskiej
- omawia przebieg wolnej elekcji
- wyjaśnia, jakie znaczenie miała obrona klasztoru na Jasnej Górze dla Polaków walczących z najeźdźcą podczas potopu szwedzkiego
- wyjaśnia, dlaczego Ignacy Krasicki zaliczany jest do czołowych postaci polskiej kultury w XVIII wieku
- wyjaśnia znaczenie terminu konstytucja
- zna przyczyny i skutki uchwalenia Konstytucji 3 maja
- wie, kim byli Stanisław Małachowski i Hugo Kołłątaj

- wyjaśnia znaczenie terminów: barok, oświecenie, klasycyzm
- wymienia charakterystyczne cechy sztuki barokowej i klasycystycznej
- podaje przykłady budowli barokowych i klasycystycznych z uwzględnieniem regionu, w którym mieszka
- wie, jakie funkcje pełniła sztuka barokowa w Kościele katolickim
- określa, jakie znaczenie dla Rzeczypospolitej miało utworzenie Komisji Edukacji Narodowej
- omawia reformy Sejmu Wielkiego
- opowiada o wydarzeniach, które rozegrały się podczas powstania kościuszkowskiego, używając wyrażen: naczelnik powstania, przysięga Kościuszki, kosynierzy
- podaje przyczyny i skutki wybuchu powstania w 1794 roku
- opisuje przebieg insurekcji kościuszkowskiej

#### OCENA DOBRA

- wymienia narzędzia rolnicze używane przez Słowian
- podaje lata panowania Mieszka I
- tłumaczy, jakie były przyczyny i skutki chrztu Polski
- wie, jaką rolę pełnili duchowni w państwie Mieszka I
- omawia następstwa misji i męczeńskiej śmierci biskupa Wojciecha
- wskazuje na mapie ziemie polskie zamieszkiwane przez najważniejsze plemiona słowiańskie w X wieku
- opowiada o powstaniu i początkach państwa polskiego
- omawia znaczenie przyjęcia chrztu przez Polskę
- wskazuje na mapie granice państwa polskiego w czasach Bolesława Chrobrego
- omawia przejawy średniowiecznej pobożności
- wie, jaką drogę musiał przejść chłopiec, aby zostać rycerzem
- wyjaśnia, czym były turnieje rycerskie
- wie, jaką rolę odgrywali w średniowiecznym mieście burmistrz i członkowie ławy miejskiej
- tłumaczy, jaki wpływ na poprawę wydajności pracy chłopów w średniowieczu miało zastosowanie młyna i pługa
- wie, jak odżywiali się mieszkańcy średniowiecznej wsi
- potrafi wskazać różnice między stylami romańskim i gotyckim
- charakteryzuje grupy ludności żyjące w średniowiecznym mieście
- opowiada, kim był Mikołaj Wierzynek
- pokazuje na mapie terytorium państwa zakonu krzyżackiego oraz Malbork
- opowiada o uczcie u Wierzyńka
- ocenia, czy ostatniemu władcy z dynastii Piastów słusznie nadano przydomek Wielki
- umieszcza na linii chronologicznej daty: zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie, bitwy pod Grunwaldem, podpisania I i II pokoju toruńskiego
- podaje przyczyny i skutki zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie
- omawia przebieg bitwy pod Grunwaldem
- wymienia najważniejsze dokonania Władysława Jagielly i Kazimierza Jagiellończyka
- zna najważniejsze dokonania Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy i Ferdynanda Magellana
- wymienia skutki odkryć geograficznych dla mieszkańców Europy i Ameryki
- wie, dlaczego Leonarda da Vinci zalicza się do czołowych postaci epoki renesansu
- wyjaśnia znaczenie terminów renesans i humanizm
- wskazuje na mapie lądy odkryte w XV i XVI wieku przez Europejczyków oraz trasy wypraw odkrywczych podjętych przez Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamę i Ferdynanda Magellana
- wyjaśnia, dlaczego Kolumb nazwał mieszkańców Ameryki Indianami
- omawia różnice w postrzeganiu ludzkiego życia w średniowieczu i renesansie
- rozpoznaje charakterystyczne cechy budowli renesansowych
- zna datę hołdu pruskiego
- wie, dlaczego Mikołaj Rej i Jan Kochanowski należą do najważniejszych twórców w historii literatury polskiej
- omawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju kultury polskiej
- wie, na czym polegała uprzywilejowana pozycja szlachty w Rzeczypospolitej
- wymienia prawa i obowiązki szlachty
- tłumaczy, jaką rolę pełnił Gdańsk w XVI-wiecznym handlu zbożem
- wymienia przywileje szlacheckie ograniczające wolność osobistą chłopów
- wymienia narodowości żyjące na terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów
- zna prawa, które konfederacja warszawska gwarantowała szlachcie

- tłumaczy, czym była reformacja
- wie, dlaczego Stefana Czarnieckiego i Jana III Sobieskiego uznaje się za bohaterów narodowych
- podaje najważniejsze przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich i polsko-tureckich w XVII wieku
- wskazuje na mapie porty rzeczne leżące na szlaku splawu wiślanego oraz rzeki, którymi splawiano towary
- opowiada o rozwoju Gdańska w XVI i XVII wieku
- porównuje wolną elekcję z wyborami prezydenckimi we współczesnej Polsce
- wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych przez wojska polskie w XVII stuleciu
- opowiada o wyprawie wiedeńskiej Jana III Sobieskiego, używając wyrazów: *oblężenie, odsiecz, sultan, husaria*
- analizuje zamieszczony w podręczniku tekst źródłowy na temat zwycięstwa Jana III Sobieskiego pod Wiedniem i formułuje wnioski na jego podstawie
- wymienia skutki zwycięstwa Jana III Sobieskiego w bitwie pod Wiedniem
- przedstawia postulaty konfederatów barskich
- wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja
- omawia okoliczności, w jakich zawiązano konfederację targowicką, i wymienia jej następstwa
- zna okoliczności ustanowienia Orderu *Virtuti Militari* przez Stanisława Augusta Poniatowskiego
- wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja jest obecnie świętem narodowym
- zna datę III rozbioru Rzeczypospolitej
- wymienia najważniejsze wynalazki epoki oświecenia
- tłumaczy, czym była Wielka encyklopedia francuska
- ocenia decyzję króla Stanisława Augusta Poniatowskiego o przystąpieniu do konfederacji targowickiej
- omawia rolę chłopów w powstaniu kościuszkowskim

#### **OCENA BARDZO DOBRA**

- podaje autorów średniowiecznych kronik, które zawierają legendy o początkach państwa polskiego
- wie, na czym polegał słowiański obrzęd postrzyżyn
- omawia zachowane ślady pogańskich wierzeń Słowian
- wymienia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego
- wyjaśnia znaczenie terminów: *relikwie, koronacja*
- tłumaczy, czym był *Szczerbiec*
- wie, kiedy *Orzeł Biały* stał się symbolem państwa polskiego
- charakteryzuje wierzenia mieszkańców ziem polskich przed przyjęciem chrztu przez Mieszka I
- potrafi określić przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I
- ocenia znaczenie bitwy pod Cedynią
- pokazuje na mapie Gdańsk i ziemie zamieszkiwane przez Prusów
- przekazuje relację z pobytu Ottona III w Gnieźnie w 1000 roku na podstawie fragmentów kroniki *Galla Anonima*
- charakteryzuje politykę zewnętrzną i wewnętrzną Bolesława Chrobrego
- tłumaczy, na czym polegała praca zakonników w średniowiecznym skryptorium
- wie, skąd wzięło się powiedzenie *polegać na kimś jak na Zawiszy* i co ono oznacza
- wymienia elementy kultury rycerskiej i dworskiej
- podaje przykłady miejsc w Polsce, w których znajdują się obecnie zamki wzniesione w średniowieczu bądź ich ruiny
- rozumie pochodzenie nazw współczesnych ulic, na przykład: *Szewska, Garncarska, Tkacka*
- wie, czym była lokacja
- wyjaśnia znaczenie terminów: *sołtys, pług, trójpolówka*
- wyjaśnia znaczenie związku frazeologicznego *benedyktyńska praca* i tłumaczy, skąd wywodzi się to wyrażenie
- opisuje wygląd średniowiecznej twierdzy
- opowiada o roli karczmy w średniowieczu na podstawie tekstu źródłowego
- wyjaśnia znaczenie terminu *unia*
- wymienia czynniki, które umożliwiły ponowne scalenie ziem polskich
- omawia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Kazimierza Wielkiego

- określa na podstawie drzewa genealogicznego pokrewieństwo łączące przedstawicieli dynastii Piastów i Andegawenów
- tłumaczy, jakie znaczenie miało dla Polski odzyskanie Pomorza Gdańskiego w 1466 roku
- zna datę wynalezienia ruchomej czcionki przez Jana Gutenberga
- rozumie myśl Terencjusza: Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce
- podaje przykłady najważniejszych dzieł renesansowych
- tłumaczy na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób Krzysztof Kolumb zdobył zaufanie Indian
- opisuje wygląd XV-wiecznego okrętu
- charakteryzuje życie na statku w XV wieku
- wyjaśnia, jak średniowieczni mieszkańcy Europy wyobrażali sobie świat
- tłumaczy, jaki wpływ miały odkrycia geograficzne na wyobrażenia ludzi o świecie
- podaje przykłady budowli renesansowych w Polsce
- wyjaśnia, w jaki sposób obradował sejm walny
- dostrzega wpływ nadawania szlachcie kolejnych przywilejów na pozycję tej grupy w państwie oraz osłabienie władzy królewskiej
- zna datę zatwierdzenia uchwały nihil novi
- wymienia elementy, z których składał się herb szlachecki
- wie, na czym polegała tolerancja religijna w XVI-wiecznej Rzeczypospolitej
- wyjaśnia znaczenie terminów: elekcja, pole elekcyjne, koronacja
- tłumaczy, na czym polegała zasada liberum veto
- zna główne przyczyny i skutki wojen polsko-moskiewskich w XVII stuleciu
- charakteryzuje życie dworskie na Zamku Królewskim na Wawelu
- odnajduje w różnych źródłach utwory Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego
- opisuje wygląd dworu szlacheckiego
- charakteryzuje poszczególne grupy polskiej szlachty
- wyjaśnia na podstawie tekstu źródłowego, w jaki sposób można było zdobyć i utracić szlachectwo
- porównuje szlachecki sejm walny ze współczesnym polskim parlamentem
- porównuje na przykładzie Gdańska funkcjonowanie portów morskich w XVI oraz XXI wieku
- porównuje postanowienia unii lubelskiej z ustaleniami unii w Krewie
- porównuje wygląd świątyń poszczególnych grup wyznaniowych zamieszkujących obszar dawnej Rzeczypospolitej
- wskazuje różnice między pacta conventa i Artykułami henrykowskimi
- ocenia, jaką rolę odegrał Stefan Czarniecki podczas wojny ze Szwecją w latach 1655–1660
- opisuje uzbrojenie husarza na podstawie ilustracji
- omawia przyczyny i skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII wieku
- porównuje terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów z obszarem współczesnej Polski
- rozumie, dlaczego dzień 14 października jest obchodzony jako Dzień Edukacji Narodowej
- podaje datę wybuchu powstania kościuszkowskiego
- dostrzega związek między wykształceniem obywateli a ich poczuciem odpowiedzialności za państwo
- umieszcza na linii chronologicznej daty: 1788, 1791, 1792, 1793
- wyjaśnia, dlaczego Tadeusz Kościuszko wydał uniwersał połaniecki
- ocenia dokonania Tadeusza Kościuszki
- porównuje sztukę barokową z klasycystyczną oraz wskazuje różnice między stylem renesansowym i barokowym w architekturze

#### OCENA CELUJĄCA

- zna pisemną relację Ibrahima ibn Jakuba dotyczącą państwa Mieszka I
- omawia legendarne początki dynastii Piastów
- przedstawia stanowisko historyków dotyczące pochodzenia przodków Mieszka I
- porównuje przebieg granic współczesnej Polski i państwa Mieszka I
- opowiada o współczesnym znaczeniu zjazdu gnieźnieńskiego
- prezentuje postać świętego Wojciecha
- zna rolę zakonów w czasach współczesnych
- wie, jakie funkcje pełniły zamki w dzisiejszych czasach
-

- przedstawia sposoby spędzania wolnego czasu przez mieszkańców wsi w średniowieczu
- rozpoznaje na przykładach średniowiecznych budowli takie elementy architektoniczne, jak: portal, rozeta, apsyda, łuk, sklepienie
- przekazuje informacje na temat zabytków romańskich i gotyckich znajdujących się w rodzinnej miejscowości lub regionie
- wyjaśnia, jaką rolę w sztuce średniowiecznej odgrywała tematyka religijna
- tłumaczy, na czym polegały i jak przebiegały turnieje rycerskie
- potrafi wymienić różnice między handlem średniowiecznym i współczesnym
- porównuje miasto średniowieczne z miastem współczesnym
- omawia przebieg procesu lokacji wsi
- tłumaczy, dlaczego stosowanie trójpolówki pozwalało uzyskać lepsze efekty niż uprawa ziemi metodą żarową
- porównuje życie na wsi w średniowieczu i w czasach współczesnych
- wyjaśnia znaczenie terminów: Prusy, zakon krzyżacki, wielki mistrz
- dostrzega negatywne skutki rozbitcia dzielnicowego
- tłumaczy, w jakich okolicznościach powstał zakon krzyżacki
- wie, dlaczego Konrad Mazowiecki sprowadził Krzyżaków do Polski
- wymienia przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego
- omawia skutki sprowadzenia Krzyżaków do Polski
- wie, jakie skutki przyniosła Polsce utrata Pomorza Gdańskiego
- wymienia nazwy obszarów współczesnej Polski, na których można znaleźć ślady obecności Krzyżaków
- wie, kim byli templariusze i zna opowieść o ich legendarnym skarbie
- umieszcza na linii chronologicznej daty: sprowadzenia Krzyżaków do Polski, podboju Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków, koronacji Władysława Łokietka, bitwy pod Płowcami
- ocenia rolę Władysława Łokietka w procesie zjednoczenia państwa polskiego
- wskazuje na mapie dzielnice należące do Królestwa Polskiego w chwili śmierci Władysława Łokietka
- tłumaczy, dlaczego koronacja Władysława Łokietka miała tak duże znaczenie dla Polski
- ocenia politykę prowadzoną przez Krzyżaków oraz ich działalność na podbitych terenach
- pozyskuje z różnych źródeł informacje o zamku w Malborku
- porównuje sposoby prowadzenia polityki zagranicznej stosowane przez Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego
- porównuje przebieg dwóch wojen polsko-krzyżackich w XV wieku i ocenia znaczenie tych konfliktów w polskiej historii
- opowiada, czym zajmują się współczesne bractwa rycerskie
- wie, kim byli Hernan Cortez i Francisco Pizarro
- wie, skąd współcześnie czerpiemy wiedzę o Wszechświecie
- zna teorie dotyczące tego, kto dotarł do Ameryki przed 1492 rokiem
- ocenia znaczenie wypraw odkrywczych dla Europejczyków i ludów zamieszkujących Amerykę
- formułuje wnioski dotyczące niewolnictwa i wyraża swoją opinię na ten

#### temat

- pozyskuje z różnych źródeł informacje o Krzysztofie Kolumbie oraz tworzy notatkę na temat tej postaci
- ocenia wpływ wynalazku Jana Gutenberga na zmianę światopoglądu ludzi na przełomie średniowiecza i renesansu
- sporządza notatkę na temat wybranego twórcy renesansowego na podstawie zgromadzonych informacji
- wyjaśnia znaczenie terminów: folwark, pańszczyzna, kmiecie
- zna datę uchwalenia unii polsko-litewskiej w Lublinie
- wymienia nazwy współczesnych państw, które leżą na terytorium dawnej Rzeczypospolitej
- tłumaczy, jakie ślady potęgi dawnej Rzeczypospolitej można odnaleźć na terytorium współczesnej Litwy, Łotwy, Białorusi i Ukrainy
- podaje przykłady dzieł sztuki nawiązujących do wydarzeń z XVI- i XVII-wiecznej historii Rzeczypospolitej
- zna dzieje dzwonu Zygmunta
- umieszcza na linii chronologicznej datę złożenia hołdu pruskiego
- określa, jaki wpływ na rozwój sztuki renesansowej w Polsce miała kultura włoska
- porównuje funkcję Zamku Królewskiego na Wawelu za panowania Jagiellonów oraz współczesnego Pałacu Prezydenckiego w Warszawie
- opisuje przebieg spławu wiślanego

- *umieszcza na linii chronologicznej datę zawarcia unii lubelskiej*
- *charakteryzuje poszczególne grupy narodowościowe żyjące w państwie polsko-litewskim*
- *wymienia prawa grup wyznaniowych we współczesnej Polsce*
- *umieszcza na linii chronologicznej datę pierwszej wolnej elekcji w Rzeczypospolitej*
- *zaznacza na linii chronologicznej daty: 1655, 1660, 1683*
- *wie, dlaczego sejm obradujący w latach 1788–1792 określa się jako Sejm Czteroletni lub Sejm Wielki*
- *zna dzieła sztuki nawiązujące do wydarzeń z XVIII-wiecznej historii Rzeczypospolitej*
- *umieszcza na linii chronologicznej daty: 1764, 1772, 1773*
- *umieszcza na linii chronologicznej daty wybuchu powstania kościuszkowskiego oraz III rozbioru Polski*
- *opowiada o losach Tadeusza Kościuszki po powstaniu w 1794 roku*
- *rozpoznaje takie elementy architektoniczne, jak: gzyms, tympanon, fasada*
- *tłumaczy, co spowodowało ożywiony rozwój nauki w epoce oświecenia*
- *ocenia dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego*